

Juhlakaruselli

Tavoitteet

Juhlakaruselli on eri aisteihin perustuva menetelmä, joka auttaa lasta kehittämään dialogitaitoja. Tutustumme yhdessä erilaisiin lapselle sekä hänen perheelleen ja kavereilleen tärkeisiin juhliin näkö-, kuulo-, tunto-, maku- ja hajuaistin avulla.

Valmistelu

Voit tulostaa Juhlakarusellin alla Dialogitaitajien verkkosivuilta. Ohjaa lapset leikkaamaan karusellin osat ja asettamaan ne päällekkäin siten, että kuva kurkistaa aukosta. Liittäkää osat yhteen haaranastalla. Karusellia on helpompi käyttää, jos sitä vahvistaa liimaamalla karusellin osat pahville.

Työskentely

Lyhytohje kiireiselle

1. Askartele
2. Tunnista ja herättele aistit
3. Mieti omaa juhlaasi
4. Pyöräytä ja kuvaile

Erlaisia tapoja käyttää Juhlakarusellia

- Jokainen lapsi valitsee oman lempijuhlansa, jota hän on tottunut juhlimaan perheensä tai sukunsa kanssa. Käsitellään juhlaa juhlakarusellin avulla joko parin kanssa tai ryhmässä.
- Jokainen lapsi valitsee tietyn vuodenajan juhlan
- Kaikki valitsevat saman juhlan, jota sillä hetkellä käsitellään muutenkin päiväkodissa.
- Pohditaan yhdessä, mikä asia, henkilö tai ajankohta tarvitsisi oman juhlan. Jokainen lapsi kertoo tästä uudesta juhlasta oman luovuutensa kautta juhlakarusellin avulla.

- Lapsi päättää mielessään, millaisen uuden juhlan oma päiväkotitai maailma tarvitsisi. Käymällä läpi juhlakarusellia pari yrittää arvata, minkä tai kenen kunniaksi juhla on suunniteltu.
- Keksikää ja juhlikaa yhdessä. Pohtikaa millaisen juhlan sinun päiväkotisi tarvitsee. Luokaa juhla yhdessä juhlakarusellin avulla ja juhlikaa!

Juhlat leikkien

- Kerää muutamia juhlaan liittyviä esineitä (tai esineiden kuvia) pöydälle tai lattialle. Esineet nimetään yhdessä, jotta kaikki varmasti tietävät ja oppivat esineiden nimet. Esineiden päälle asetetaan liina. Otetaan yksi esine pois liinan alta näyttämättä lapsille, mikä esine on otettu pois. Mikä esine puuttuu? Kuinka kuvailisit sitä? Leikkiä voi leikkiä myös siten, että joko aikuinen tai lapset vuoronperään ajattelevat yhtä esinettä. Muiden tehtävänä on arvuutella mikä esine on kyseessä.
- Esitellään lapsille säkki, jossa on esineitä, joita saa koskea ja kuvailla, mutta ei nähdä. Harjoitellaan samalla kuvailuun liittyvää sanastoa yhdessä.

Tukikysymyksiä

Jokaiseen aistiin liittyy pedagogisia vinkkejä. Tästä osiosta löydät juhlakarusellin kysymyksiin liittyviä tukikysymyksiä ja vinkkejä liittyen juhlien käsittelyyn.

Näköaisti

Kerro mitä näet, kun suljet silmät ja kuvittelet juhlaasi? (värit, vaatteet, koristeet, ihmiset...)

- Millaisia tunteita tunnet, kun kuvittelet juhlaasi?
- Mikä juhlaasi liittyvä asia on mielestäsi kaunis?
- Onko juhlan oltava kaunis? Voiko juhla olla ruma?
- Kuvaile, miltä juhla näyttää sadan vuoden päästä.
- Aikakäsitys: Miltä juhla näyttää sitten, kun olet itse hieman vanhempi, vaikkapa aikuinen? Miltä juhla näyttää kymmenen vuoden päästä? Miltä juhla näytti 100 vuotta sitten?

Makuaisti

- Muistele jotain juhlaan liittyvää ruokaa. Miltä juhla maistuu suussasi?

- Mitä makuja sinulle tulee mieleen: maistuuko suussasi kirpeä, makea tai hapan? Maistuuko suussasi kaardemumma, baklava, persikka tai tofu?
- Kuvaillaan ruokaa: osaavatko toiset arvata ruoan kuvailun perusteella?
- Missä ja kenen kanssa olet syönyt ihanimman juhlaruokasi?
- Miltä sinusta tuntuu, kun maistat juhlaruokaa?
- Kenelle haluaisit tarjota juhla-aterian?
- Kuka ansaitsisi juhla-aterian? Entä kuka tarvitsisi juhla-aterian?

Hajuaisti

Hajuaistin herättely: Tuo ryhmääsi tarjottimella erilaisia tuoksuja. Tuoksutellaan yhdessä eri tuoksuja kuten kaardemummaa, havunoksaa, kukkaa, saippuaa, eri mausteita, sitruunaa, mehiläisvahaa, ruohoa. Tunnistatko tuoksut? Mitä tuoksu tuo mieleesi? Miltä tuoksut tuoksuvat yhdessä? Mitkä tuoksut tuoksuvat yhdessä hyvälle?

- Millaisia erilaisia hajuja ja tuoksuja juhlaasi liittyy?
- Haistatko juhlaasi aikana ruuan, suitsukkeet, voiteet, ulkoilman, kukat?
- Mistä nämä tuoksut ja hajut tulevat? Minne ne menevät?
- Mistä tuoksut ja hajut syntyvät? Mikä haju tai tuoksu on? Minne hajut ja tuoksut menevät, kun ne hälvenevät?
- Millaisen uuden juhlatuoksun sinä haluaisit keksiä?
- Miltä se tuoksuisi? Mitä eri tuoksuja ja hajuja siinä yhdistyy? Saat valita kolme tuoksua, joita haluaisit käyttää juhlatuoksussasi. Testatkaa, miltä ne tuoksuvat yhdessä.

Muista hajuperkkyys / migreeni / allergiat!

Tuntoaisti

Tuntoaistin herättely: Kosketellaan yhdessä erilaisia pintoja (erilaiset kankaat, huonekalujen ja lelujen pinnat, seinät...) ja kuvaillaan miltä ne tuntuvat.

- Kuvaile, miltä jokin juhlaasi liittyvä koriste tai esine tuntuu.
- Lapsi voi tarvita tukea siinä, mikä esine voi olla. Kerro esimerkkejä, esim. vaate, kirja, kukka, kynttilä...
- Arvuuta muita ryhmäläisiä kysymällä arvaavatko he kuvailun perusteella, mikä koriste tai esine on kyseessä.

- Millaisia tunteita sinussa herää, kun näet juhlaan liittyvän koristeen tai esineen?
- Lapsi tuo näytille tavaran tai esineen, joka muistuttaa juhlasta. Mikä se on? Miksi valitsit juuri sen? Mitä muistoja ja tunteita sinulle tulee mieleen esineestä?
- Mistä aineesta koriste tai esine on valmistettu? Kuka sen on valmistanut?
- Miltä juhlavaatteet tuntuvat päälläsi?

Tarvitseeko juhlaa varten ostaa uusia koristeita tai esineitä? Ohjataan lapsia pohtimaan kulutusvalintoja ja luonnonvaroja. Tarkoituksena ei ole aiheuttaa ilmastonmuutokseen liittyvää huolta ja ahdistusta, vaan pohtia yhdessä, millaisia ympäristötekoja juhliin liittyy.

- Kuinka voisimme tehdä koristeita vaikkapa luonnonmateriaaleista? Voisiko luonto tarjota vaikkapa lehtiä, oksia tai kiviä materiaaleiksi?
- Löytyisikö kirpputorilta, omasta kaapista tai vaikkapa mummolasta materiaaleja, joita voitaisiin käyttää koristelussa?
- Kerätään pihalta erilaisia luonnonmateriaaleja, kuten kukkia, lehtiä, kiviä ja heiniä ja tehdään niistä paperilautaselle koristeasetelma. Käytetään asetelmia juhlassa pöytäkoristeena.
- Mitä juhlista jää jäljelle, kun juhla on ohi ja on aika siivota? Miten vappuhuiskaa voi käyttää juhlan jälkeen? Mitä tyhjistä suklaarasiasta voi askarrella?
- Miltä juhlan jälkeen näyttää ja tuntuu?

Kuuloaisti

Kuuloaistin herättely: Kokeillaan koputtelemalla erilaisia pintoja kuten seiniä, lattiaa, tekstiilejä, leluja jne. Kuvailaan, miltä äänet tuntuvat kehossa ja korvissa.

- Minkä laulun, musiikin tai äänen kuulet mielessäsi, kun ajattelet juhlaa?
- Kuka on opettanut sinulle juhlan viettoon liittyviä lauluja? Kenen kanssa olet kuunnellut juhlaan liittyvää musiikkia?
- Jos kuulet äänen tai laulun muulloin kuin juhlassa, millaisia tunteita se herättää sinussa?
- Kuuluuko ja näkyykö juhlasasi kaikkialla ympärilläsi?
- Soivatko juhla-ajan laulut päiväkodissa, lähikaupassa, kirjastossa, lehdissä ja muualla ympäristössäsi? Voivatko kaikki kuulla juhlasasi ääniä ja lauluja?
- Millaista musiikkia tai ääniä sinä itse haluaisit kuulla juhlan yhteydessä?

- Millainen olo sinulle tulee, kun kuulet itsellesi mieluisaa musiikkia?
- Millaiselta juhlamusiikin pitäisi kuulostaa, jotta tulee juhlallinen olo?
- Mitä tunteita erilaisiin juhliin, joihin olet osallistunut, liittyy? Juhlissa on saattanut esim. näkyä tanssiminen, iloisuus, hiljentyminen, rauhoittuminen, muistelu, hartaus. Millainen musiikki niihin tunteisiin ja tilanteisiin sopii?

Muita vinkkejä työskentelyyn

- Millaisia erilaisia juhlia olet nähnyt ja kokenut? Juhliiko kaverisi sellaisia juhlia, joita sinä et vielä ole päässyt juhlimaan?
- Kuinka kehosi liikkuu, kun olet juhlatunnelmassa? Laita silmäsi kiinni ja eläydy juhlaan liikkumalla.
- Ketä haluaisit halata juhlasii aikana? Millainen olo halauksesta tulee silloin, kun juhliitaan? Milloin tarvitset itse halauksen?
- Voiko juhlaa leikkiä? Oletko leikkinyt juhlaa? Millaisia leikkejä juhlaan liittyy?
- Toteutetaan juhlakaruselli ulkona toimien. Mitä juhlavaa löytyy luonnosta? Mitä juhlavaa voit rakentaa luonnonmateriaaleista? Miten ulkona juhliitaan? Kuinka ilmasto ja lämpötila vaikuttavat juhlaan? Miltä vaikkapa joulu tuntuu ilman lunta?
- Toteutetaan juhlakaruselli pimeässä tai hämärässä huoneessa. Herkistyvätkö tietyt aistit?
- Juhlakarusellin kääntöpuoli on tyhjä. Piirtäkää sinne kuva lempijuhlasta, mielikuvistusjuhlasta, koristeita, juhla-asusta tai -ruuista. Voiko juhlaan liittyvät äänet tai musiikin piirtää? Entä maut?
- Kokeile juhlakarusellia "hiljaa mielessä". Ohjaa lapsia läsnäoloon, pysähtymään hetkeen. Palautuvatko kehoon tallentuneet asiat lapsen mieleen?
- Onko lapsiryhmässä tarvetta kielelliselle tuelle? Voit käyttää hyödyksi kuvia (esim. www.juhlakalenteri.fi) tai ennakkotehtäviä, joita voidaan tehdä kotona.
- Ottakaa mukaan sukupolvien välisyys: Millaisia makuja mummi ja ukki maistoivat juhliessaan lapsuudessaan? Mitä he näkivät ja millaisia esineitä heidän ympärillään oli? Olivatko juhlan äänet erilaisia, entä tuoksut? Tietoa juhlista ennen vanhaan löydät esimerkiksi [Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran](#) verkkosivuilta ja [Kulttuurin vuosikellosta](#) "kuukausi ennen vanhaan" osiosta.
- Juhliin liittyviä satuja ääneen luettuna eri kielillä löytyy [Ad Astran sivuilta](#).